

Posudek na disertační práci kolegy Mgr. Michala Rozhoň „Fenomén smrti“ Anna Hogenová

Disertace kolegy Mgr. Michala Rozhoň je textem naplněným klidnými úvahami obrovského množství nejrůznějších myslitelů, filosofů, ale i sociologů a antropologů.

Jde o velmi poctivou přehledovou práci, kterou v souvislosti s tématem smrti a umírání, velmi potřebujeme. Postuluje smrt jako intenci, kterou v nás všichni nosíme a většinou si ji v mládí vůbec nepřipouštíme, teprve později, v souvislosti se zráním lidskosti v nás, se tato intence dostavuje v jasnější a jasnější podobě. Autor předložené disertace akcentuje otázku věčnosti, která naplňuje každou náboženskou intencionalitu základním smyslem, protože zde se soustřeďuje problematika viny. Tady se otevírá důležitý problém, jenž je ve filosofii traktován především v poslední době a to je poukaz na to, že věčnost nemůže být odvozována z času, právě proto, že je věčností. A tak se tu setkáváme s otázkou absolutního konce lidského pobytu v celku světa velmi ostře a stojíme před neřešitelnou věcí, mlčky a s pokorou. To je problém této disertace.

Tato problematičnost prolíná celou disertací. Současně je smrt jedinou jistotou, o níž nepochybujeme. Absolutnost této platnosti pak kolega Rozhoň sleduje velmi pečlivě v dějinném toku, počínaje úvahami mytickými a konče současnou dobou. Zastavuje se u rozborů význačných osobností, které se k tématu smrti vztahují bytostně, což je především Max Scheler a filosof Bohuslav Brouk, jenž je zároveň i odborníkem v sexuologii. Připomíná opět intenci ke smrti, kterou v sobě nosíme, protože to je současně téma Maxe Schelera a doplňuje vše empiričtější přístupem Bohuslava Brouka. Od tematizace marnosti života, kterou autor disertace nalézá v posledním z jmenovaných, se obrací kolega Rozhoň k základní otázce, jež jej

patrně vedla i k rozhodnutí psát o smrti, a to je nihilismus života. A tak nás v našem studiu předložené disertace vedou kapitoly s názvy příznačnými: pobyt a smrt, bytí ke smrti, smrt a každodennost, smrt a čas.

Především kapitola „Smrt a čas“ nás naplňuje nadějí, že smrt přece jen má v sobě něco, co zůstává „nějak – někde“ ustaveno, protože autor zde postuluje temporální heideggerovský čas, jenž je typický tím, že přítomnost v sobě nese podstatnou minulost a současně i rozvrh do budoucnosti, tzn., neseme v sobě nějak tu „věčnost“, která je odvozená od časovosti.

Z této pozice pak, přichází kolega Rozhoň zcela přirozeně k filosofii naděje Gabriela Marcela. V těchto poukazech autor podtrhuje Marcelovu kritiku pojetí člověka jako soustavy funkcí, jak se to ukazuje v moderní přírodovědě, pozitivisticky založené, tj. především založené v karteziánismu. Odtud v souladu s G. Marcelem nachází naději v tajemství, v ontologickém pojetí smrti, které je řešením pro každého z nás.

Od zakoušení smrti toho druhého, prostřednictvím úvah P. L. Landsberga nás pak přivádí Mgr. Rozhoň k filosofii výchovy, kde fenomén smrti má tu nejdůležitější úlohu, na kterou se často zapomíná.

Celá práce nás uvádí do horizontu, ve kterém smrt je pochopena jako neděsíci konec pobytu. S porozumím k různým přístupům ke smrti, jež zde autor uvádí, je čtenář vlastně uklidněn a smířen, tak jak to má být. Práce je napsána bytostně, vyvěrá nepochybně z hlubokých osobních duchovních potřeb. Zároveň je třeba říci, že současný čtenář takové úvahy potřebuje číst, potřebuje jim porozumět. Právě přesahy práce do oblasti filosofie výchovy ji činí potřebnou a žádoucí. Doporučuji ji k obhajobě a autorovi do rozpravy dávám tuto otázku: Jak se smrt vztahuje k základní lidské možnosti? Co to znamená, že člověk je v umírání vždy sám?

V Praze dne 2. 7. 2017

prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

